

بررسی سرمقاله‌ها در سه روزنامه تهران

ایرج رستگار

از میان مقالات، گزارشها و اخبار مختلفی که در روزنامه‌ها به چاپ می‌رسد سرمقاله (Editorial) به‌عنوان مهمترین و مورد استفاده‌ترین نوع مقالات از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. سرمقاله می‌باید قادر باشد که شناخت و دریافتی صحیح از وقایع و رویدادهای اجتماعی به افکار عمومی بدهد و در عین حال در مورد مسائل و موضوعات جامعه

موضوعگیری کند. «سرمقاله، آینه افکار گردانندگان نشریه است، افکاری که از روی بی‌غرضی در قالب سرمقاله می‌آیند...»
آنچه دوادامه می‌خوانید نتیجه بررسی موضوعی سرمقاله‌های سه روزنامه رسالت، سلام و کیهان در فاصله زمانی تیرماه ۱۳۷۰ تا تیرماه ۱۳۷۱ است.

شود نخست به‌وسیله کارشناسان یا شورای سردبیری مورد بحث و اظهار نظر قرار می‌گیرد و بعد نوشته می‌شود.^۲ با توجه به آنچه که در خصوص اهمیت مطبوعات و خصوصاً جایگاه سرمقاله در روزنامه گذشت، ضرورت بررسی در زمینه سرمقاله‌های روزنامه‌های ایران امری لازم‌الاجراء می‌نمود.

گفتنی است در این تحقیق انتخاب سرمقاله‌ها در روزنامه‌های کیهان و سلام از میان مطالب چاپ شده با پرس‌وجو از سردبیری دو روزنامه انتخاب شد و در روزنامه رسالت نیز کلیه سرمقاله‌ها با کلیشه «سرمقاله»، مشخص بود.

روش تحقیق

تحقیق حاضر به بررسی سرمقاله‌های

صفحه دوم) و ارتباط دارد به سلیقه و میل سردبیر ولی در هر شماره عوض شدنی نباشد. گاه عباراتی نظیر «یادداشت روز» و «سخن روز» و امثال آن به‌جای عنوان سرمقاله به کار می‌رود. سرمقاله نخستین شماره را در گذشته «مقاله افتتاحی» می‌خواندند.^۲

«فیلیپ گایار» در کتاب فن روزنامه‌نگاری خود چنین عنوان می‌کند: معمولاً نوشتن سرمقاله یا مقالات کوتاهی که به‌صورت انتقاد، طنز، پیام، یا عنوان‌های دیگری از این قبیل در روزنامه‌ها چاپ می‌شود، به عهده اشخاصی که فقط همین وظیفه را دارند یا این کار وظیفه اصلی آنهاست واگذار می‌شود. اما در بیشتر موارد مدیر یا سردبیر سرمقاله را می‌نویسد و یا در مواردی که سرمقاله اختصاص به مسأله مهم روز داشته باشد، مطلبی که باید در آن گنجانیده

هدف سرمقاله، استدلال و احتجاج درباره یک موضوع، رویداد، مسأله و یا صرفاً ابراز عقیده و نظر درباره رویدادهای خاص است.^۱ مسعود برزین در کتاب فرهنگ اصطلاحات روزنامه‌نگاری در تعریف سرمقاله می‌نویسد: سرمقاله مهمترین بحث از مطالب یک شماره از روزنامه، مربوط به مسأله روز، نظر رسمی نشریه است و معمولاً بدون امضاست، سرمقاله با امضا فردی که متعلق به روزنامه نباشد رسمی تلقی نمی‌شود. گاهی از اوقات مدیر یا سردبیر استثنائاً امضاء خود را زیر سرمقاله می‌گذارند و به این ترتیب بر ثقل مقاله و اهمیت موضوع می‌افزایند. جای سرمقاله در روزنامه‌های قدیم ستون اول از صفحه یک بود. در روزنامه‌های پرفصحه کنونی، محلی دیگر در صفحات وسط (مثلاً دو ستون اول و دوم از

روزنامه‌های سلام، کیهان و رسالت از تیرماه ۱۳۷۰ تا تیرماه ۱۳۷۱ می‌پردازد. در این تحقیق ابتدا با مطالعه هر سه روزنامه طی یکسال، سرمقاله‌ها جدا، و تعداد کلمات آنها شمارش شد.

(بدین ترتیب که تعداد کلمات یک سطر شمارش و سپس در تعداد سطرها ضرب شد و در نهایت مجموع تعداد کل کلمات یک سرمقاله بدست آمد) همچنین سرمقاله‌ها از نظر موضوع به پنج بخش تقسیم شدند که عبارتند از «سیاسی خارجی»، «مجلس و حقوقی»، «اجتماعی»، «فرهنگی» و «اقتصادی». با این روش اولاً تعداد کل کلمه‌های سرمقاله‌های هر روزنامه و ثانیاً تعداد کلمه سرمقاله‌ها از نظر موضوعی در هر یک از پنج بخش مشخص شد. در مرحله بعد، از جامعه آماری - که سرمقاله‌های سه روزنامه کیهان، سلام و رسالت طی یکسال است - به صورت خوشه‌ای و تصادفی ۱۵۰ سرمقاله از هر سه روزنامه - از هر روزنامه ۵۰ سرمقاله - به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. و سپس به پرسشنامه متحدالشکلی که حاوی مقیاسی با پیوستار ۱۰ درجه‌ای از ۱۶ صفت دوقطبی بود، الصاق گردید و به ۵۰ نفر از دانشجویان دوره‌های اول و دوم کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه علامه طباطبایی که به عنوان گروه داوران انتخاب شدند، یک سرمقاله از هر روزنامه همراه با یک پرسشنامه داده شد. بدین ترتیب هر دانشجوی کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری سه سرمقاله از سه روزنامه کیهان، سلام و رسالت را بدون این که بداند مربوط به چه روزنامه‌ای است، ارزیابی کرد و جمعاً ۱۵۰ سرمقاله انتخاب شده مورد بررسی قرار گرفت.

گفتنی است که این دانشجویان در زمره اولین فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری ایران جای دارند. و از این سبب به عنوان پاسخگو در این تحقیق انتخاب شدند تا به عنوان داوران کارشناس به بررسی سرمقاله‌ها بپردازند. و این احتمال وجود دارد که خوانندگان این روزنامه‌ها نگرش دیگری نسبت به هر یک از سرمقاله‌ها را داشته باشند.

۱۶ سؤال پرسشنامه که به صورت صفت دوقطبی در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت به شرح زیر است:

۱. آیا سرمقاله از انسجام برخوردار است؟

■ سرمقاله باید قادر باشد که شناخت و دریافتی صحیح از وقایع و رویدادهای اجتماعی به افکار عمومی بدهد و در عین حال در مورد مسائل و موضوعات جامعه، موضعگیری کند.

■ سلام طی یکسال ۲۶۴ سرمقاله داشته که ۵۸٪ آن مربوط به مطالب سیاسی خارجی، ۱۵/۳٪ مجلس و مسائل حقوقی، ۱۲٪ درباره مسائل اجتماعی، ۸٪ مسائل فرهنگی و ۶/۴٪ درباره مسائل اقتصادی بوده است.

نتایج پرسشنامه‌های تکمیل شده، با استفاده از روش گدگذاری و بهره‌گیری از بسته‌های کامپیوتری به کامپیوتر منتقل شد و سپس با بهره‌گیری از بسته آماری Sps/PC، جدولهای فراوانی، ضرایب پراکندگی و همبستگی بین متغیرها و تعداد کلمات استخراج شد.

یافته‌ها

۱. روزنامه سلام

سلام، طی یکسال جمعاً ۱۳۶۶۰۸ کلمه سرمقاله به رشته تحریر درآورده است که از این تعداد به ترتیب ۷۹۳۳۰ کلمه آن «سیاسی خارجی»، ۲۱۰۳۱ کلمه «مجلس و حقوقی»، ۱۶۴۴۵ کلمه «اجتماعی»، ۱۰۹۴۴ کلمه «فرهنگی» و ۸۸۵۸ کلمه آن نیز به مقوله‌های اقتصادی اختصاص داشته است.

گفتنی است در بخش «حقوقی و مجلس» از مجموع ۲۱۰۳۱ کلمه سرمقاله، ۱۲۴۷۰ کلمه آن به مباحث انتخابات چهارمین دوره مجلس شورای اسلامی و موارد حاشیه‌ای آن پرداخته شده است و ۸۵۶۱ کلمه نیز به مقوله‌های حقوقی مرتبط با مسائل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی اختصاص داده شده است.

■ از مجموع ۵ سرمقاله‌ای که کیهان در بخش سیاسی خارجی طی یکسال نوشته است ۲ سرمقاله به امریکا و سیاستهای جهانی‌اش و سه سرمقاله دیگر به عراق، سرزمینهای اشغالی و عربستان اختصاص داشته است.

۲. بدون در نظر گرفتن خطمشی نکرى شما و روزنامه آیا سرمقاله توانسته است شما را مجاب کند؟

۳. نگرش سرمقاله به موضوع مورد بحث سطحی بوده یا عمقی؟

۴. به سؤزه مورد بحث در سرمقاله به صورت جامع نگریسته شده یا ناقص؟

۵. مسطلب ارائه شده در سرمقاله به صورت منظم ارائه شده یا پراکنده؟

۶. آیا سرمقاله در انتقال پیام موفق بوده است؟

۷. آیا سرمقاله توانسته با حداقل جملات، حداکثر مفهوم را برساند؟

۸. آیا شیوه نگارش نویسنده به گونه‌ای است که شما را به خواندن سرمقاله علاقه‌مند کند؟

۹. آیا موضوع انتخاب شده به گونه‌ای است که شما را به خواندن سرمقاله علاقه‌مند کند؟

۱۰. آیا نویسنده با واقع‌نگری نکات قوت و ضعف و تمام زوایای موضوع مورد بحث را با واقع‌نگری نگریسته و یا یک‌بُعدی با آن برخورد کرده است؟

۱۱. آیا نویسنده اصول نگارش را رعایت نکرده است؟

۱۲. آیا سرمقاله از یک روند منطقی برخوردار است؟

۱۳. آیا نویسنده توانسته با ساده‌نویسی مطلب خود را ارائه کند؟

۱۴. آیا در سرمقاله همسو با بیان مطلب، اطلاعات و مدارک لازم ارائه شده است؟

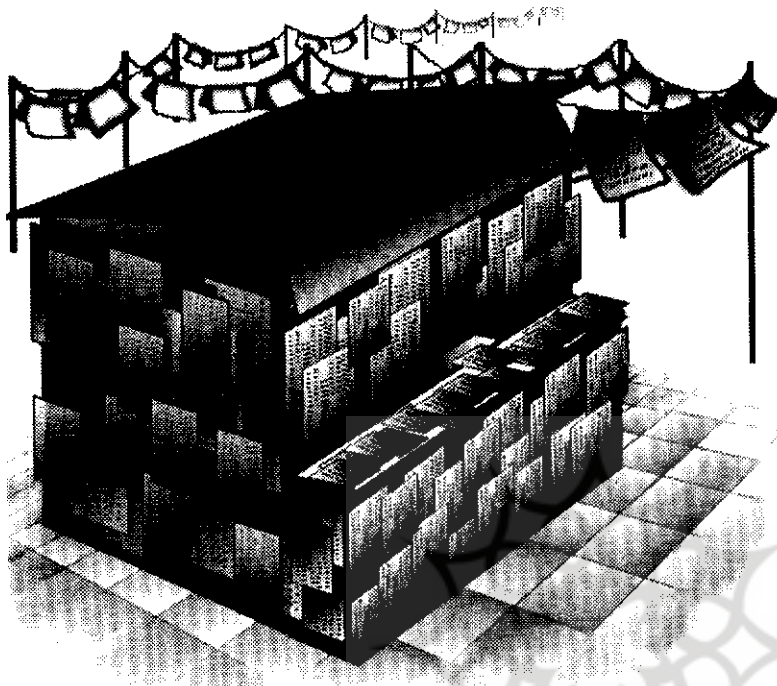
۱۵. آیا سرمقاله توانایی جهت‌دهی به افکار عمومی را دارد؟

۱۶. آیا سرمقاله به یک نتیجه منطقی دست یافته است؟

تعداد سرمقاله‌ها	عنوان	تعداد کلمات	درصد از کل سرمقاله‌ها
۲۶۴	کل سرمقاله‌ها	۱۳۶۶۰۸	۱۰۰٪
۱۵۸	سیاسی خارجی	۷۹۳۳۰	۵۸/۰۷٪
۳۸	مجلس و حقوقی	۲۱۰۳۱	۱۵/۳۹٪
۳۳	اجتماعی	۱۶۴۴۵	۱۲/۰۳٪
۱۸	فرهنگی	۱۰۹۴۴	۸/۰۱٪
۱۷	اقتصادی	۸۸۵۸	۶/۴۸٪

مقوله‌های «مجلس و حقوقی»، ۲۱۱۹۶ کلمه به «سیاسی خارجی»، ۱۸۰۵۷ کلمه به «اجتماعی»، ۱۲۱۸۵ کلمه به «فرهنگی» و ۱۰۲۲۰ کلمه نیز به مقوله‌های اقتصادی اختصاص داشته است.

تعداد سرمقاله‌ها	عنوان	تعداد کلمات	درصد از کل سرمقاله‌های مجلس و حقوقی
۳۶	مجلس و حقوقی	۲۱۰۳۱	٪۱۰۰
۲۲	مجلس	۱۲۴۷۰	٪۵۹/۱۲
۱۴	حقوقی	۸۵۶۱	٪۴۰/۷۰

همچنین در بخش «سیاسی خارجی» از مجموع ۷۹۳۳۰ کلمه سرمقاله به رشته تحریر درآمده، کشورهای همسایه جمهوری اسلامی ایران با ۲۳۱۸۷ کلمه، آمریکا و سیاستهای آمریکا در بر خورد با دیگر کشورهای جهان با ۱۵۷۴۸ کلمه و موضوعات مرتبط به منطقه خلیج فارس و اعراب منطقه با ۷۲۳۳ کلمه به ترتیب جایگاه اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

۲. روزنامه کیهان

روزنامه کیهان، طی یکسال جمعاً ۲۵۲۹۸ کلمه سرمقاله به رشته تحریر درآورده است که از این تعداد به ترتیب ۹۵۴۱ کلمه به مسائل «فرهنگی»، ۷۴۲۴ کلمه به «مجلس و حقوقی»، ۴۶۵۱ کلمه به «اجتماعی»، ۲۹۸۴ کلمه به «سیاسی خارجی»، و ۶۹۸ کلمه از کل سرمقاله‌ها نیز به مقوله‌های «اقتصادی» اختصاص داشته است.

■ کیهان طی یکسال ۳۸ سرمقاله نوشته است که ۳۷/۷٪ آن به مسائل فرهنگی، ۲۹/۳٪ مجلس و حقوقی، ۱۸/۳٪ مسائل اجتماعی، ۱۱/۷٪ مسائل سیاسی خارجی و ۲٪ به مسائل اقتصادی اختصاص داشته است.

تعداد سرمقاله‌ها	عنوان	تعداد کلمات	درصد از کل سرمقاله‌ها
۳۸	کل سرمقاله‌ها	۲۵۲۹۸	٪۱۰۰
۱۳	فرهنگی	۹۵۴۱	٪۳۷/۷۱
۱۰	مجلس و حقوقی	۷۴۲۴	٪۲۹/۳۴
۸	اجتماعی	۴۶۵۱	٪۱۸/۳۸
۵	سیاسی خارجی	۲۹۸۴	٪۱۱/۷۹
۲	اقتصادی	۶۹۸	٪۲/۷۵

■ رسالت طی یکسال ۱۵۷ سرمقاله داشته است که ۲۶/۶٪ آن مربوط به مسائل مجلس و حقوقی، ۲۵/۲٪ مسائل سیاسی خارجی، ۲۱/۴٪ مسائل اجتماعی، ۱۴/۴٪ مسائل فرهنگی و ۱۲٪ آن درباره مسائل فرهنگی بوده است.

گفتنی است از مجموع کل ۷۴۲۴ کلمه سرمقاله که به مباحث «مجلس و حقوقی» اختصاص داده شده است، تمام ۷۴۲۴ کلمه به مسائل مجلس شورای اسلامی و انتخابات مجلس چهارم پرداخته شده است.

■ از مجموع ۲۱ هزار کلمه‌ای که سلام در سرمقاله‌های یکسال خود به مسائل حقوقی و مجلس اختصاص داده است ۱۲۴۷۰ کلمه آن به مباحث انتخابات چهارمین دوره مجلس مربوط بوده و ۸۵۶۱ کلمه دیگر در ارتباط با سایر مقوله‌های حقوقی بوده است.

تعداد سرمقاله‌ها	عنوان	تعداد کلمات	درصد از کل سرمقاله‌های حقوقی و مجلس
۱۰	مجلس و حقوقی	۷۴۲۴	٪۱۰۰
۱۰	مجلس	۷۴۲۴	٪۱۰۰
صفر	حقوقی	صفر	صفر

سرزمینهای اشغالی و عربستان اختصاص داشته است.

۳. روزنامه رسالت

روزنامه رسالت طی یکسال جمعاً ۸۴۰۸۶ کلمه سرمقاله به رشته تحریر درآورده است که از این تعداد به ترتیب ۲۲۴۲۸ کلمه به

در بخش سرمقاله‌های «سیاسی خارجی» گستردگی آنچنانی در خصوص موضوعات مختلف جهانی به چشم نمی‌خورد به گونه‌ای که از مجموع ۵ سرمقاله سیاسی خارجی، ۲ سرمقاله مربوط به آمریکا و سیاستهای جهانی این کشور است و ۳ سرمقاله دیگر نیز به عراق،

داوران نسبت به سرمقاله‌ها، ارتباط گویه‌ها با تعداد کلمات و رابطه گویه‌ها با نوع موضوعات و رابطه متغیرهای مستقل موضوعات «سیاسی خارجی»، «مجلس و حقوقی»، «اجتماعی»، «فرهنگی» و «اقتصادی» با متغیرهای وابسته (۱۶ گویه مطرح شده در پرسشنامه‌ها) نتایج ذیل به‌طور خلاصه بدست آمد:

تعداد سرمقاله‌ها	عنوان	تعداد کلمات	درصد از کل سرمقاله‌ها
۱۵۷	کل سرمقاله‌ها	۸۴۰۸۶	٪۱۰۰
۳۶	مجلس و حقوقی	۲۲۴۲۸	٪۲۶/۶۷
۴۷	سیاسی خارجی	۲۱۱۹۶	٪۲۵/۲۰
۳۳	اجتماعی	۱۸۰۵۷	٪۲۱/۴۷
۲۴	فرهنگی	۱۲۱۸۵	٪۱۴/۴۹
۱۷	اقتصادی	۱۰۲۲۰	٪۱۲/۱۵

■ رسالت از ۲۱۱۹۶ کلمه‌ای که در سرمقاله‌های سیاسی خارجی نوشته است ۵۸۶۶ کلمه آن درباره کشورهای همسایه، ۳۸۰۱ کلمه درباره آمریکا و مسائل مربوط به آن و ۳۳۲۵ کلمه نیز درباره کشورهای حوزه خلیج فارس و اعراب بوده است.

■ رسالت بیشترین سرمقاله‌های خود را به مجلس اختصاص داده است.

۱. از میان سه روزنامه، به ترتیب «سلام»، «رسالت»، «کیهان» بیشترین سرمقاله را داشتند.
۲. «سلام» بیشترین سرمقاله‌های خود را به ترتیب به موضوعات «سیاسی خارجی»، «مجلس و حقوقی»، «اجتماعی»، «فرهنگی» و «اقتصادی» اختصاص داده است.

«کیهان» بیشترین سرمقاله‌های خود را به ترتیب به موضوعات «فرهنگی»، «مجلس و حقوقی»، «اجتماعی»، «سیاسی خارجی» و «اقتصادی» اختصاص داده است.
«رسالت» بیشترین سرمقاله‌های خود را به ترتیب به موضوعات «مجلس و حقوقی»، «سیاسی و خارجی»، «اجتماعی»، «فرهنگی» و «اقتصادی» اختصاص داده است.

۳. بیشترین سرمقاله‌های «سیاسی خارجی» را به ترتیب روزنامه‌های «سلام»، «رسالت» و «کیهان» نوشته‌اند.
بیشترین سرمقاله‌های «مجلس و حقوقی» را به ترتیب، روزنامه‌های «رسالت»، «سلام» و «کیهان» نوشته‌اند.

بیشترین سرمقاله‌های «اجتماعی» را به ترتیب روزنامه‌های «سلام»، «رسالت»، و «کیهان» به رشته تحریر درآورده‌اند.
بیشترین سرمقاله‌های «فرهنگی» را به ترتیب روزنامه‌های «رسالت»، «سلام»، و «کیهان» به چاپ رسانده‌اند.
بیشترین سرمقاله‌های «اقتصادی» را به ترتیب روزنامه‌های «رسالت»، «سلام»، و «کیهان» نگاشته‌اند.

۴. وحدت نظر دانشجویان نسبت به ۱۶ گویه ارائه شده به ترتیب کثرت در روزنامه‌های «سلام»، «کیهان» و «رسالت» بوده است.

تعداد سرمقاله‌ها	عنوان	تعداد کلمات	درصد از کل سرمقاله‌های حقوقی و مجلس
۳۶	مجلس و حقوقی	۲۲۴۲۸	٪۱۰۰
۳۰	مجلس	۱۸۵۹۹	٪۸۲/۹۲
۶	حقوقی	۳۸۲۹	٪۱۷/۰۷

میانگین

جدول شماره ۱ میانگین ارزیابی نگرش داوران را نسبت به سرمقاله‌های روزنامه‌های کیهان، رسالت و سلام براساس صفات دوقطبی شانزده‌گانه نشان می‌دهد و در نمودار شماره ۱ نیز منحنی قیاسی میانگین ارزیابی نگرش داوران نسبت به سه روزنامه است.

خلاصه و نتیجه‌گیری

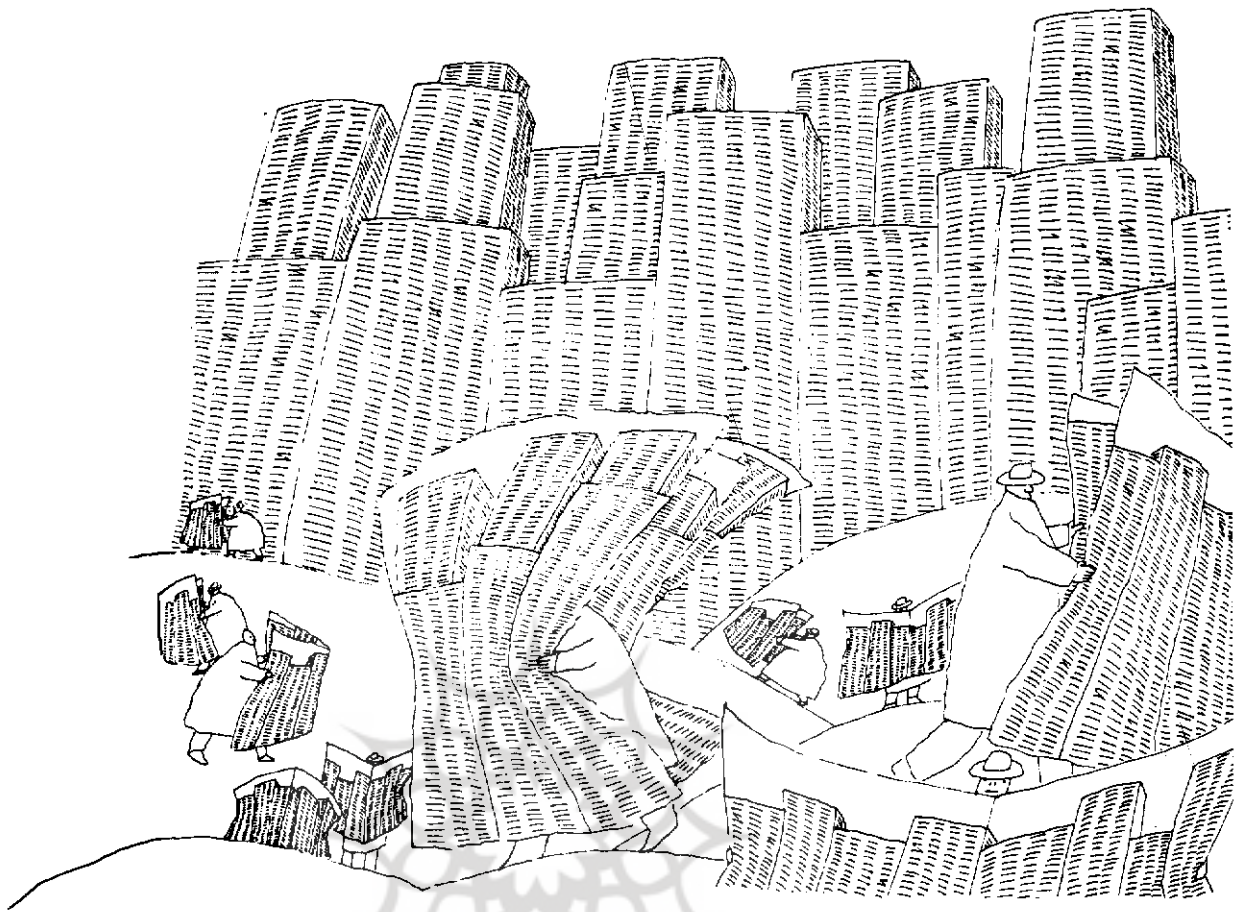
از بررسی ضریب پراکندگی و تفرق آراء

از مجموع کل ۲۲۴۲۸ کلمه سرمقاله که در بخش «مجلس و حقوقی» گنجانیده شده است ۱۸۵۹۹ کلمه به مجلس و انتخابات مجلس چهارم و ۳۸۲۹ کلمه به مقولات حقوقی که در گيرودار با مسائل اجتماعی، فرهنگی سیاسی و اقتصادی جامعه می‌باشد، اختصاص داده شده است.

همچنین از مجموع ۲۱۱۹۶ کلمه سرمقاله «سیاسی خارجی» به ترتیب، کشورهای همسایه جمهوری اسلامی ایران با ۵۸۶۶ کلمه، آمریکا و سرمقاله‌هایی که به نوعی با آمریکا در ارتباط هستند با ۳۸۰۱ کلمه و سرمقاله‌های مربوط به کشورهای حوزه خلیج فارس و اعراب منطقه با ۳۳۲۵ کلمه به ترتیب رده‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۱ میانگین ارزیابی نگرش دانشجویان نسبت به سرمقاله‌های روزنامه‌های سلام، کیهان و رسالت از تیر ۷۰ تا تیر ۷۱ براساس صفات دوقطبی شانزده‌گانه

صفات دوقطبی شانزده‌گانه	کیهان	سلام	رسالت
یکم	۵/۰۲	۵/۷۰	۵/۱۲
دوم	۳/۷۶	۵/۳۶	۳/۹۲
سوم	۳/۵۴	۵/۳۰	۴/۳۰
چهارم	۳/۶۸	۴/۸۶	۴/۲۰
پنجم	۴/۷۰	۵/۶۲	۴/۵۴
ششم	۴/۷۰	۶/۰۴	۴/۲۸
هفتم	۴/۶۲	۵/۵۶	۴/۴۴
هشتم	۴/۱۶	۵/۵۰	۳/۸۶
نهم	۵/۱۴	۶/۵۲	۴/۵۰
دهم	۲/۹۶	۴/۹۶	۳/۸۰
یازدهم	۴/۹۲	۵/۰۰	۴/۷۰
دوازدهم	۴/۲۲	۵/۴۰	۴/۲۸
سیزدهم	۴/۷۰	۵/۵۰	۴/۴۸
چهاردهم	۳/۲۶	۴/۵۶	۳/۷۴
پانزدهم	۴/۰۸	۵/۵۴	۴/۰۲
شانزدهم	۳/۳۰	۵/۵۶	۴/۲۲

تجدید نظر کنند. در انتخاب موضوعات سرمقاله‌ها دقت بیشتری به خرج دهند. خصوصاً در بخش «سیاسی خارجی» و «فرهنگی» به کیفیت مطالب خود با ارائه اطلاعات و مدارک لازم بیفزایند و جامع‌تر و عمیق‌تر به تحلیل آنها بپردازند تا بتوانند اعتبار و اعتماد لازم را در جامعه کسب کنند. به مسائل حقوقی جامعه توجه بیشتری نشان دهند و سعی کنند شیوه نگارش و بیان موضوع در سرمقاله‌ها به گونه‌ای باشد که در مخاطبین خود ایجاد علاقه کنند. و با ارائه یک روند منطقی توان جهت‌دهی به افکار عمومی را به دست گیرند و در نهایت به نتیجه منطقی دست یابند. □

حاشیه:

۱. مقاله‌های مطبوعاتی ارائه اندیشه‌های مکتوب. حسین فدوی، رسانه «ویژه‌نامه آموزشی» ش ۱ (۱۳۷۳): ۱۰۸.
۲. فرهنگ اصطلاحات روزنامه‌نگاری فارسی. مسعود برزین (تهران: بهجت، ۱۳۶۶): ۹۳.
۳. فن روزنامه‌نگاری. فیلیپ گایار، ترجمه فضل‌الله جلوه (تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸): ۲۵.

پرداخته‌اند، با کمترین جمله، بیشترین مفهوم را رسانده‌اند، شیوه نگارش به گونه‌ای بوده که مخاطب را بیشتر علاقه‌مند به خواندن کرده است.

موضوع انتخابی نیز به گونه‌ای بوده که مخاطب بیشتر علاقه‌مند به پی‌گیری سرمقاله شده است. با واقع‌نگری بیشتری نکات قوت و ضعف موضوع مورد بررسی قرار گرفته، اصول نگارش بیشتر رعایت شده و در نهایت به نتیجه منطقی تری دست یافته است.

۱۱. روزنامه سلام در مساجد کردن مخاطبین، نگرش عمیق‌تر به مسائل، نظم در ارائه سرمقاله، انتقال پیام، استفاده از کمترین جمله برای رساندن پیام، شیوه‌نگارش، انتخاب موضوع، نگرش واقع‌گرایانه، روند منطقی در سیر سرمقاله، ساده‌نویسی، ارائه اطلاعات و مدارک، جهت‌دهی به افکار عمومی و دستیابی به یک نتیجه منطقی از دو روزنامه دیگر برتر بوده است.

پیشنهادها:

این تحقیق نشان می‌دهد که روزنامه‌های ما باید در زمینه سرمقاله‌نویسی در کار خود

۵. دستیابی به سرمقاله‌های جامع، منظم و با اطلاعات و مدارک در سرمقاله‌های بلندتر امکان‌پذیرتر بوده است.

۶. موضوعات انتخاب شده در سرمقاله‌های «سیاسی خارجی» علاقه به خواندن سرمقاله را کمتر ایجاد کرده است.

۷. سرمقاله‌هایی که به مباحث «مجلس و حقوقی» اختصاص داشته است، از یک نظم منسجم‌تری برخوردار بوده، عمیق‌تر بررسی شده است و موضوع انتخاب شده به گونه‌ای بوده که در خواننده ایجاد علاقه می‌کرده است.

۸. سرمقاله‌هایی که به مباحث «اجتماعی» اختصاص داشته است، به صورت پراکنده، ناقص و بدون اطلاعات و مدارک لازم بوده است.

۹. سرمقاله‌های «فرهنگی» به گونه‌ای نگاشته شده است که علاقه کمتری به خواندن سرمقاله ایجاد کرده است.

۱۰. سرمقاله‌هایی که به مباحث «اقتصادی» اختصاص داشته‌اند، توانسته‌اند مخاطبین را بیشتر مجاب کنند، دیدی عمیق‌تر به موضوع داشته باشند، جامع‌تر به سوژه